DE OOSTPOST.

LETTERKUNDIG, WETENSCHAPPELIJK EN COMMERCIEEL

NIEUWS- EN ADVERTENTIEBLAD.

PRIJS VAN INTEEKENING.

Per 6 maanden voor Soerabaya. . . . f 7.50
" " " Java. . . . . . . " 9.—
" " " Buitenbezittingen. . " 10.—
" " " Nederland. . . . " 13.—

De OOSTPOST verschijnt elken *Maandag* en *Donderdag*.

MAANDAG 5 APRIL.

PRIJS DER ADVERTENTIEN.

De prijs der ADVERTENTIEN is f 2.— voor elke TIEN WOORDEN: behalve het zegel.
Advertentien met groote letter betalen dubbeld.
Iedere herhaling na de twee eerste plaatsingen wordt betaald met de helft van het bedrag der advertentie.

De inteekening in Nederland kan geschieden bij M. Wijt & Zonen te *Rotterdam* en bij L. van Bakkenes & Co te *Amsterdam*.

No. 27. ZESDE JAARGANG. 1858.

EENIGE PROEVEN,

TEN BETOOGE DAT DE LEER DER STAATHUISHOUDKUNDE OOK IN HET OOSTEN KAN WORDEN TOEGEPAST.

III.

(*Vervolg en slot.*)

Het derde hoofdstuk van XENOPHON heeft voornamelijk betrekking tot den handel; en ware het niet, dat er bij ons geene reden bestaat, om der oudheid mindere kundigheden van een' speculatieven aard toe te kennen, dan wij die thans bezitten, wij zouden verbaasd zijn, dat een man voor zoo vele eeuwen reeds zulke heldere inzigten had omtrent de algemeene welvaart. Niet alleen dat hij, de krijgsman en hooge staatsdienaar, zich verheft boven den tegenzin of de minachting, die bij de Grieken ook tegen den koophandel bestond, maar hij wil dien niet slechts door meerdere uitbreiding en rijkdom, doch ook door aanzien en toegenegenheid verheffen.

In de eerste plaats wijst XENOPHON op de gelukkige ligging van *Athene* en de veilige schuilplaatsen, die hare havens aanbieden.

Daarna gaat hij over tot de redenering, dat, dewijl het muntstelsel in vele omliggende landen zoodanig is, dat van daar alleen producten als retourvrachten kunnen worden uitgevoerd, in *Athene* behalve deze menigte van koopwaren veel zilver is, dat als handelsartikel schoone winsten afwerpt.

Hij wil, dat de handelsgeschillen spoediger beslecht worden, dat aan de kooplieden en scheepsbevelhebbers eervolle plaatsen in de vergadering worden toegekend; de meerdere toevloed van kooplieden zoude de inkomsten van den staat vermenigvuldigen; — hij wil, dat zoo wel de staat als de burgers zich bezig houden met het uitrusten van schepen, en toont aan, hoe voordeelig zulk eene speculatie is. Eindelijk tot gerief van den handel zou hij willen, dat de regering verblijfplaatsen voor vreemde kooplieden en bevelhebbers van schepen, winkels, pakhuizen en hallen op de geschiktste plaatsen van *Athene* bouwde.

Dat de handelstand, noch in deze kolonie, noch in *Nederland* uit een' staat van minachting behoeft verheven te worden, is buiten twijfel. De vroegere beheerscher dezer gewesten was een handelsligchaam, en de hooge ambtenaren van dien tijd hadden de titels van onderkoopman, koopman, opperkoopman, enz. enz. De grootste heeren dreven dan ook handel, en de schoone sekse (van dit land) heeft nu ook nog alhier eene onweêrstaanbare neiging daartoe behouden. Hetgeen hier echter van *Athene* nagevolgd moest worden, is het wegruimen der talrijke moeijelijkheden, welke den handel belemmeren, en zich niet alleen in het daadzakelijke, maar ook in de formaliteiten laten gevoelen.

Een geacht auteur van onzen tijd schrijft aan dien omhaal van formaliteiten en het tarief van in- en uitvoer grootendeels het verval van den Hollandschen handel toe. En zeer zeker schrikten de formaliteiten, waarvan de niet-naleving met confiscatie en boete bedreigd is, de vreemde kooplieden af. Dat heeft men op *Java* in tegenoverstelling van *Singapore* gezien. Ook is het nuttig, de zeegaten en de rivieren in dien staat te brengen en te houden, dat zij tot een' veiligen en gemakkelijken weg verstrekken.

Hier ook, even als te *Athene*, moesten de reederijen aangemoedigd worden. Dat wordt niet gedaan, zij worden althans voor de Europeërs hoe langer hoe meer bemoeijelijkt; van daar dat de kustvaart, op weinige uitzonderingen na, gebeel in handen van de Arabieren en Chinezen is, en zulks tot groot ongerief van den handel. Waarom mogen vreemdelingen niet als gezagvoerders varen, of wel geene schepen hebben? Wordt de Hollander daardoor bevoordeeld? Wij gelooven neen. Door onze uitgebreide handelsvloot zoeken weinige Hollandsche gezagvoerders alhier schepen, en de vreemdeling, alhoewel niet als gezagvoerder op de scheepsrol bekend gesteld, vaart facto als zoodanig onder den naam van navigateur; dat is op meest alle arabische en chineesche schepen het geval. Wie wint daarbij? Alleen de vreemde reeder, die juist, omdat die Europeër niet als kapitein mag worden aangenomen, onder dat voorwendsel hem zijne gage beknibbelt en besnoeit.

In dit hoofdstuk zien wij weder doorstralen den hoogen geest van den leerling van SOCRATES: hij wil algemeen geluk door algemeene welvaart en daardoor de vaderlandsliefde aanwakkeren, en de deugden in het algemeen bevorderen: want wanneer door rijkdom de zeden verbasteren, dan is zulks niet, omdat het nationale vermogen vermeerdert, maar omdat de rijkdom te makkelijk wordt verkregen en te ongelijk verdeeld. Anders geeft welvaart aanleiding tot meer geestontwikkeling en kunstmin, en zeer zeker zal men niet willen volhouden, dat daardoor ondeugden ontstaan. Daar, waar eenige weinigen in vadsige weelde leven van het zweet van velen; daar, waar groote rijkdom naast diepe ellende zich verheft; daar, waar de eene geen brood heeft en de andere brooddronken is; daar, waar de geboorte den eenen tot een' halven God verheft, en den anderen tot een lastdier vernedert; daar, waar de heilige wetten der natuur zoodanig geschonden worden, dat de de eene mensch vijandig tegen over den anderen staat omdat de eene alles en de andere niets heeft; daar waar de eene op purper troont en den voet zet op den nek van hem, die in het stof voor hem ligt, en voor hem werkt en zwoegt, daar eindelijk, waar die laatste zoo diep gezonken is, dat hij niet door de ellende zijner vrouw en kinderen opgewekt kan worden, om die onmenschelijke dwingelandij te verbrijzelen: daar, zeg ik, moet aan de eene zijde het kwaad uit de weelde en aan de andere uit armoede geboren worden.

Doch XENOPHON wil die weelde die de Romeinen kenschetste, niet invoeren; hij wil, dat eene algemeene welvaart zich verspreidt, en dan zoude men zeker dat verschijnsel zien, dat zoo lang in *Holland* het geluk der burgerij heeft verzekerd. Waar was meer rijkdom, en waar tevens meer godsdienst, eerlijkheid en goede zeden? Omdat dáár de rijkdom en welvaart het gevolg was van noesten arbeid, naauwgezette braafheid en wijze spaarzaamheid.

Het voorstel van XENOPHON bestaat daarin, dat hij het getal der slaven van den staat zoo veel mogelijk wil vermeerderen, om hen in de zilvermijnen te laten werken, hetzij voor rekening van het gemeenebest, of door te verhuren aan particulieren. Hij wil, dat de inkomsten van den staat dezelfde bronnen hebben, die den particulieren rijkdom doen geboren worden; hij wil, dat de staat verblijfplaatsen, pakhuizen, enz. verhure aan vreemde kooplieden, voor den handel schepen in zee zende; hij wenscht, dat de exploitatie der mijnen het hare bijdrage tot de vermeerdering der inkomsten van den staat. De gewone belastingen zijn verderfelijk, omdat zij de productie belemmeren en tegenwerken. Volgens het plan van XENOPHON zouden de inkomsten van den staat op productie gegrond zijn; de vermeerdering van het nationale vermogen is de basis der vermeerdering van de publieke inkomsten. Hij ziet uit de markten, welke in de nabijheid der mijnen gehouden zouden worden, uit de verpachting der openbare gebouwen en smeltkroezen eene nieuwe bron van inkomsten voor den staat te gemoet; de bevolking zal met de vermeerderde welvaart toenemen, want, de verhouding tusschen de hoeveelheid levensmiddelen en de bevolking, die daarvan bestaan moet, is hem niet onbekend. Het nationale vermogen zal eene groote aanwinst bekomen, omdat de waarde der landerijen in den omtrek der bergwerken zal toenemen, en die van den bodem om en bij de stad zelve evenaren. Algemeene welvaart is bij hem de voorwaarde van inwendige rust en orde. Zij doet den burger prijs stellen op het behoud van het Vaderland, en maakt hem strijdhaftiger; voorzeker alle beginselen, welke van 's mans juister inzigten in de staatshuishouding getuigen.

Het is echter vreemd, dat de menschlievende XENOPHON eene der voornaamste bronnen van inkomsten van den staat zoekt in de vermeerdering der slavernij in zijn Vaderland. Dit moet doen onderstellen, dat de toestand dier menschen niet zoo beklagenswaardig was. De rust, die de oude landen op weinige uitzonderingen na dan ook genoten, niettegenstaande het groot aantal der slaven, is wel een bewijs voor die onderstelling. Het is tevens opmerkenswaardig, dat noch het Oude Testament noch CHRISTUS den slavenstand als onbestaanbaar met de wetten der Godheid heeft beschouwd. Bij de Grieken was de slavernij een gevolg van de leerstellingen der philosophen, die gegrond was op de supremátie van het Grieksche ras boven de andere volkeren, en dat door de natuur tot heerschappij was bestemd. Bij de Romeinen, die meer gelijkheid aan alle menschen toekenden, was de slavernij het gevolg van de wetten der volken, welke gedoogden, dat hij, die door de kans des oorlogs mag verslagen worden, *a fortiori* in slavernij mag worden gehouden. Dat beginsel bestaat nog bij de meeste Afrikaansche en Aziatische stammen. De Romeinsche juristen namen buitendien drie civiele oorzaken van slavernij aan: 1°. door de vrijwillige daad van hem, die zich als slaaf verkocht, 2°. door dat de debiteur slaaf werd van zijnen crediteur, en 3°. door misdaad.

Dat eenige landen moeijelijk zonder slavernij zekeren graad van welvaart kunnen bereiken, is even waar, als dat andere dat middel niet noodig hebben. In de verzengde luchtstreek, waar de bevolking dun gezaaid is, zouden op vele plaatsen zonder slavernij eenige takken van nijverheid wegkwijnen; van daar dan ook, dat toen *Texas* zich in 1845 van *Mexico* afscheurde en in het federatief *Noord-Amerikaansche* gemeenebest werd opgenomen, er bepaald werd, dat benoorden 36 graden en 30 minuten geene slavernij zou worden geduld.

Dit hoofdstuk van XENOPHON eindigt met een verdedigingsplan van de streken, waar de bergwerken zouden aangelegd worden. De groote veldheer straalt hier weder door in de breede trekken, waarmede hij zijn defensiestelsel schetst.

Dat dit hoofdstuk van minder toepassing is op onze Oost-Indische bezittingen, is buiten kijf; doch ook hier zoude met goed gevolg eene betere explotatie der zoo rijke mijnen van verschillenden aard kunnen woringevoerd. Men zou daarvoor bijna uitsluitend de misdadigers kunnen bezigen. Op *Borneo*, en vooral te *Sambas*, zou men moeten trachten, zich te ontdoen van die duizenden chinezen, het uitvaagsel dier natie, die zich daar met het exploiteren der mijnen bezig houden, althans zou men hun getal aanzienlijk moeten verminderen. Thans breken daar dikwijls onlusten uit, die moeijelijk te bedwingen zijn.

De twee laatste hoofdstukken van XENOPHON zijn van eene geheel staatkundige en wijsgeerige strekking; hij wil door het stichten en onderhouden van vrede, zoo wel onder de verschillende Grieksche staten, als in het inwendige, rijkdom, beschaving, kunsten, wetenschappen en het getal vreemdelingen vermeerderen. Hij doet onwillekeurig daarbij denken aan de vredescongressen en genootschappen, die onlangs in *Europa* zijn ontstaan. Zoo wil XENOPHON de godsdienst op nieuw aanwakkeren onder zijne landgenooten. Hij wil, dat er grootsche plegtige feesten worden aangerigt ter eere van die Goden, welke het volk ten gevolge der godspraak van DODONA zal kie-

zen. Hij toont ook weder in die zaken een leerling van SOCRATES te zijn; hij wil de beginselen van algemeene menschenmin doen strekken tot waarborg en grondzuil van algemeen geluk, maar ook dat aan de goden, die bronnen van al wat goed en groot is, moet worden geofferd.

Ook in deze gewesten kan veel gedaan worden om vrede en eensgezindheid onder de volken, die wij beheerschen, aan te kweeken en te onderhouden. Laat eene verlichte regtvaardigheid en eene liefderijke stemming bij de daden van het bestuur voorzitten; laat de ambtenaren vooral de geest van de regering begrijpen en toepassen.

Ook voor de wetenschappen en schoone kunsten zou veel gedaan kunnen worden. Wanneer het gevoel voor het schoone ontwikkeld zal zijn, zal de band, die ons aan het moederland hecht, sterker worden toegehaald: want hoe meer punten van sympathie er tusschen deze gewesten en *Nederland* zullen ontstaan, hoe meer behoefte men onderling voor elkander zal gevoelen.

Opvoeding en godsdienst zijn nog op een' lagen trap in deze gewesten; zij zijn zoo naauw aan elkander verbonden, dat zij als ware het te gelijk ontstaan en verdwijnen. Doch een' zegen beleeft men in deze landen, en die is, dat onverdraagzaamheid er niet bekend is. Welligt is dit het gevolg van eene al te groote onverschilligheid op het punt van godsdienst; doch wij hopen, dat met het aanwakkeren van het ware godsdienstige gevoel, met het veredelen en verfijnen van het geweten, dien tempel, waar nimmer eene valsche leer wordt gepredikt, noch afgoden worden aangebeden, wij hopen, zeggen wij, dat de onverdraagzaamheid nimmer eenigen invloed in deze gezegende gewesten moge uitoefenen.

Met deze korte analyse en toepassing van de staatshuishoudkundige begrippen der oudheid, hebben wij niets anders voorgehad, dan aan te toonen, dat, wanneer reeds voor meer dan twee duizend jaren die grondstellingen bekend waren en gehuldigd werden, het tijd is, dat wij, die verrijkt zijn met de ondervinding van zoo vele eeuwen en zoo vele geslachten, eene schrede vooruit gaan in de volmaking van onze stoffelijke en zedelijke belangen.

Redactie.

OFFICIEEL GEDEELTE.

JAVASCHE COURANT

van den 31sten *Maart* 1858, N°. 26.

Bij Koninklijk besluit van den 7den Februarij 1858 no. 1, zijn benoemd, tot generaals-majoor, de generaals-majoor titulair van het leger in Nederlandsch-Indie, adjudanten des Konings in buitengewone dienst, C. A. de Brauw en C. P. Schimpf, de eerstgenoemde destijds met verlof in Nederland aanwezig en de laatstgenoemde thans Gouverneur der kolonie Suriname, en bij dat leger gevoerd wordende als gedetacheerd.

Bij Koninklijk besluit van den 7den Februarij 1858 no. 3, is benoemd, tot generaal-majoor, de met verlof in Nederland aanwezige kolonel, chef van den generalen staf van het leger in Nederlandsch-Indie, adjudant des Konings in buitengewone dienst, E. C. C. Steinmets.

Civiel Departement.

BIJ DE HOOFDKOMMISSIE VAN WELDADIGHEID.

ONTSLAGEN:

Op zijn verzoek, eervol, de president jkhr. J. F. Hora Siccama, onder dankbetuiging voor de in die betrekking bewezen diensten.

BENOEMD:

Tot president, het lid in die kommissie G. H. Uhlenbeck, directeur der burgerlijke openbare werken.

Tot lid, J. E. van der Smissen, hoofdintendant der militaire administratie.

BENOEMD:

Tot sekretaris der residentie Cheribon, de sekretaris en magistraat in de residentie Banka J. G. Coorengel.

Tot derden kommies ter algemeene sekretarie, de klerk op dat bureau F. W. Macaré.

Tot sekretaris van den kommissaris van het gouvernement tot het ontwerpen en voorstellen der vereischte wettelijke bepalingen ter verdere regeling van het regtswezen in de bezittingen buiten Java en Madura, de tweede substituut-griffier bij het hoog-geregtshof van Nederlandsch-Indie mr. W. E. van der Hout.

Tot tweeden substituut-griffier bij het hoog-geregtshof van Nederlandsch-Indie, de ambtenaar der eerste klasse voor de dienst in Nederlandsch-Indie mr. W. F. C. de Eerens, onlangs uit Nederland alhier aangekomen.

Tot griffier bij den landraad der stad en voorsteden van Samarang, de ambtenaar der eerste klasse voor de dienst in Nederlandsch-Indie mr. H. N. Grobbee, onlangs uit Nederland alhier aangekomen.

Tot fungerend sekretaris bij de regtbank van burgerlijke en lijfstraffelijke regtspleging te Palembang en auditeur militair aldaar, de ambtenaar der eerste klasse voor de dienst in Nederlandsch-Indie mr. W. de Booij, onlangs uit Nederland alhier aangekomen.

GESTELD:

Ter beschikking van den direkteur der kultures, de ambtenaar der eerste klasse voor de dienst in Nederlandsch-Indie mr. W. B. Bergsma.

Schutterijen, enz.

BIJ DE SCHUTTERIJ TE TERNATE (GOUVERNEMENT DER MOLUKSCHE EILANDEN).

ONTSLAGEN:

Eervol, wegens vertrek, de tweede luitenant M. J. J. op de Laeij.

Eervol, wegens ziekte, de tweede luitenant Jusof Ajub.

BENOEMD:

Tot eersten luitenant-kwartiermeester, de tweede luitenant C. A. Ruijl.

Tot tweede luitenants, J. A. van Duivenbode, C. G. J. van Duivenbode en de sergeant Hassan bin Aboe-Bakar.

Militair Departement.

BIJ HET REGIMENT OOST-INDISCHE KAVALLERIE.

BEVORDERD:

Tot ridmeester, de eerste luitenant J. A. M. Bruijns.

Tot eersten luitenant, de tweede luitenant A. J. Metzler, beiden van het regiment.

EXTRAKT *uit het Register der Besluiten van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië.*

BUITENZORG, den 28sten Maart 1858. (No. 5.)

(Staatsblad No. 32.)

Gelezen, enz.

De raad van Nederlandsch-Iudië gehoord;

Is goedgevonden en verstaan:

Eerstelijk: Krachtens magtiging des Konings, wordt de Javasche Bank op nieuw uitsiuitend geoctroijeerd voorloopig voor den tijd van *twee jaren*, in te gaan met den eersten April 1858 en eindigende den laatsten Maart 1860, op den voet omschreven bij het octrooi en reglement, vastgesteld bij besluit van 3 Maart 1848 no. 5 (staatsblad no. 12), behoudens de navolgende wijzigingen:

„artikel 14 vervalt."

„Aan artikel 26 wordt toegevoegd een tweede lid, luidende als volg:

„*Onder het verbod in dit artikel vermeld, is mede niet begrepen het „reserve fonds, hetwelk zal mogen belegd worden in inschrijvingen in de „grootboeken der nationale schuld, hetzij op de originele inschrijvingen „zelven, — hetzij op de certificaten daarvan uitgegeven, — in schuldbrieven ten laste van Nederlandsch-Iudie, — in hypotheken ingeschreven „onder de voorwaarden en voorzorgen, bedoeld bij het besluit van den „Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indie van 7 Januarij* 1852 *„no.* 1 *(staatsblad no.* 4), *— en in aktien van de Bank zelve; aangekocht voor of beneden de waarde op de laatste balans daaraan toegekend; van welk een en ander de renten of uitdeelingen onder de algemeene inkomsten der Bank zullen worden opgenomen.*"

„artikel 27 wordt gelezen als volgt:

„*De Bank zal Biljetten mogen uitgeven, ter waarde respektivelijk van „f* 1000, *f* 500, *f* 300, *f* 100, *f* 50 *en f* 25, *verwisselbaar in wettige „betaalmiddelen.*"

„artikel 28 wordt gelezen als volgt:

„*De verwisseling dezer biljetten zal geschieden aan toonder, op vertooning bij het hoofdbureau der Bank, alwaar dagelijks met uitzondering van zon- en feestdagen, tot die verwisseling zal worden gevaceerd*

„*Bij de agentschappen zal geene verwisseling plaats hebben, doch „zullen de houders aldaar geriefd worden met biljetten van andere serien.*"

„artikel 31 vervalt."

„artikel 51, tweede lid, wordt gelezen als volgt:

„*Twee aktien worden gerekend voor eene stem, vijf aktien voor twee „stemmen, negen aktien voor drie stemmen, veertien aktien voor vijf „stemmen, twintig aktien en daarboven voor zes stemmen.*"

Ten tweede: De tegenwoordige deelhebbers of bezitters van aandeelen in de Javasche Bank hebben de bevoegheid, om hun aandeel in het maatschappelijk kapitaal, zoo als dit aanwezig zal zijn onder ultimo Maart 1858, op te vorderen, in verhouding van één vier duizendste gedeelte voor elk aandeel; mits daarvan aan de direktie der Bank kennis gevende vóór 1°. October 1858; bij gebreke waarvan zij geacht zullen worden deelhebbers te zijn gebleven na ultimo Maart 1858.— De aflossing en intrekking der aldus opgevorderde aandeelen zal geschieden, naar mate de op ultimo Maart 1858 aanwezige baten zullen zijn of worden geliquideerd.

Ten derde: Enz.

Afschrift, enz.

Ter ordonnantie van den Gouverneur-Generaal:

De fd. Algemeene Sekretaris,

A. LOUDON.

Leverantie van Rijst en Olie op Banka.

Op Dingsdag den 11den Mei 1858 des voormiddags ten 10 ure, zal ten burele van de residenten te Batavia en Soerabaija, worden uitbesteed de levering var rijst en olie, in de onderscheidene districten van het eiland Banka, benoodigd van 1 October 1858 tot ultimo September 1859.

De levering wordt in twee perceelen verdeeld, namelijk in die voor Oost-Banka en die voor West-Banka.

Het eerste perceel (West-Banka) wordt te Batavia en het tweede perceel (Oost-Banka) te Soerabaya uitbesteed.

DAGEN VAN VERTREK DER LANDMAIL-POST

OVER DIT JAAR VAN SOERABAYA.

Dingsdag	6	April.
Woensdag	5	Mei.
Zaturdag	5	Junij.
Maandag	5	Julij.
Donderdag	5	Augustus.
Zondag	5	September.
Woensdag	6	October.
Zaturdag	6	November.
Maandag	6	December.

En voor de halvemaandsmail, den 20sten van elke maand, des middags ten 4 ure.

VENDU-DEPARTEMENT.

VERKOOPING.

Op Dingsdag den 6den April 1858.

Voor de woning van Arnold in de stad, voor rekening van wien zulks zoude mogen aangaan.

Op Woensdag den 7den April 1858.

Voor de toko van den heer H. R. Martens te Kalimaas.

Op Donderdag den 8den April 1858.

Voor het kantoor van den deurwaarder C. F. Damwijk in de stad.

ADVERTENTIEN.

HUWELIJKEN.

Getrouwd:

W. K. P. F. STEUP

MET

H. S. L. DUTRIEUX.

PASOEROEANG, 3 *April* 1858. (316)

Getrouwd:

Kapitein W. E. F. VAN HEEMSKERCK

Ridder van de Mil. Willemsorde 4de kl.

MET

J. W. D. VON FRANQUEMONT.

SOERABAYA, 31 *Maart* 1858. (304)

Getrouwd:

I. CRINCE LE ROY

MET

C. J. L. E. DUMOULIN.

SOERABAYA, 31 *Maart* 1858. (303)

GEBOORTEN.

Bevallen van eene *DOCHTER* D. MARTHERUS, echtgenoote van

SOERABAYA, G. H. KUNEMAN.

1 *April* 1858. (309)

STERFGEVALLEN.

Ons *ZOONTJE* ALFONSUS THOODORUS EMANUEL, in wiens geboorte wij ons op den 21sten April 1857 verheugden, werd ons heden door den dood ontrukt.

SOERABAYA, C. J. PIETERS.

4 *April* 1857. J. D. PIETERS.

(317) *Boedrie.*

VENDUTIE

Op den 6den April bij MOHAMAT TAIR, op Kampong *Baroe* zullen meest, zonder reserve, worden verkocht JACONETTEN, te veel om te annonceren. Goederen kunnen nog bijgebragt worden. (289)

Op de vendutie van MOHAMAT TAIR, op *den 6den April*, zullen nog worden verkocht: (290)

30 picols BRUINE SUIKER.

VENDUTIE

Op Donderdag den 8sten April aanstaande, des morgens ten half negen ure,

zullen bij den ondergeteekende, voor zijn kantoor, gelegen in de Zoete-Steeg alhier, door tusschenkomst van het vendu-kantoor alhier, voor rekening van belanghebbenden, verkocht worden, ONUITGELOSTE PANDGOEDEREN, bestaande in: PRACHTIGE INGEZETTE EDELGESTEENTEN, GOUD en ZILVERWERKEN.

De Deurwaarder,

(318) C. F. DAMWIJK.

VENDUTIE.

Op den 9den April in de pakhuizen van ADAM & Co, van HOUTWERKEN en SIRAPPEN, afkomstig van het fort *Erfprins.* (306)

VENDUTIE

Op Zaturdag den 9den dezer.

Zullen de ondergeteekenden, door tusschenkomst van het Vendu-Departement alhier, en voor rekening van wien zulks moge aangaan, doen verkoopen:

5 à 6000 picols min of meer beschadigde **RIJST**, afkomstig van het Engelsche schip *HENRY WINCH*, alhier aangebragt per het Engelsche schip *SWAN*, en thans liggende in eene der Entrepot pakhuizen te Kaliemaas.

(308) **ADAM & CO.**

VENDUTIE.

Op Woensdag den 21sten April a. s.

Voor de Pakhuizen van DE FACTORIJ DER NEDERLANDSCHE HANDEL-MAATSCHAPPIJ aan de Kaliemaas, van

Eenige min of meer door zeewater beschadigde LIJNWADEN, enz., enz. (313)

VERKOOP VAN TABAK

Op eenen nader te bepalen dag zullen door de ondergeteekenden bij inschrijving worden verkocht:

De volgende TABAKS OOGSTEN, te weten.

1 het merk *Nicot* bedragende p. m. 350,000 Amst. ℔

2 „ „ *Temayang* „ „ „ 350,000 „ „

3 „ „ *Havana* „ „ „ 200,000 „ „

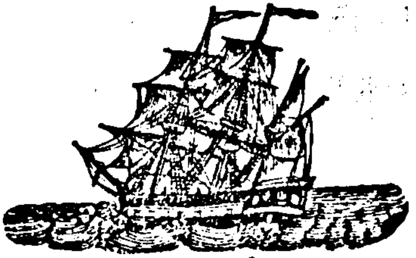
De monsters zullen eenige dagen vóór den verkoop ten hunnen kantore te bezigtigen zijn.

SOERABAYA, ADAM & CO.

29 *Maart* 1858. (301)

VERTREK VAN SCHEPEN.

PASSAGE NAAR NEDERLAND.

Wordt aangeboden met het Hamburger clipper schip **HORIZONT,** KAPT. E. BECKER. Deze bodem beveelt zich door deszelfs doelmatige inrigtingen vooral aan voor den overvoer van repatriërende familiën en kinderen; terwijl laatstgenoemden onder bijzonder toezigt kunnen gesteld worden.

Het vertrek is bepaald tegen den 20sten dezer direct naar AMSTERDAM.

Informatiën bij den Gezagvoerder in het *Marine Hotel* alhier en bij

(315) *De Agenten,*
W. MATHIEU & CO.

Onze generale Procuratie, *den 31sten December* 1855 aan den Heer J. B. VAN DEN DUNGEN BILLE verleend, is op heden met onderling goedvinden ingetrokken.

SOERABAYA, 1 *April* 1858. MAJOR MATZEN & CO. (302)

HOUDERS VAN COGNOSSEMENTEN.

Over 50 manden NASSAUER SELTERSWATER, gemerkt NI.

en 50 idem. gemerkt A.

Aangebragt per **KOOPHANDEL,** Kapitein DE BOER, afgeladen door de Heeren D. C. TROUSSET en ZOON te *Amsterdam*, worden verzocht zich bekend te stellen, bij

SOERABAYA, 3 *April* 1588. **B. KOPERSMIT & CO.** (314)

HET ATELIER VOOR

PHOTHOGRAPHIE PORTRETTEN

van **H. L. JOHAN.**

Is geopend *op den eersten April.*

Deze PORTRETTEN worden even goed vervaardigd als die van de heeren WOODBURRY & PAGE, in wier gewezen lokaal ook de werkplaats is.

De prijs dier portretten is van *f* 12.— rec. tot *f* 70.— rec. — *Gatottan.* (310)

IN HUUR TE BEKOMEN

PRAAUWEN, voor den vervoer van producten en goederen naar *Soerabaya* en vice versa, tegen het onderstaande tarief:

Van *Djerebeng* tot *Soerabaya* per koijang. *f* 3.60 rec.
Waaronder begrepen is voor *Modjosari, Kriang* en *Batoe Toelis.*

Van *Modjokerto* tot *Soerabaija* per koijang „ 8.—
„ *Balong Bendo* tot „ „ „ „ 4.—
„ *Gempol Krup* „ „ „ „ „ 8.—
„ *Djombang* „ „ „ „ „ 10.—
„ *Goedo* „ „ „ „ „ 14.—
„ *Kedirie* „ „ „ „ „ 17.—
Waaronder begrepen is voor *Brebek, Pesantren* en *Migiran.*

Van *Toelong Agong* tot *Soerabaya* p. k. „ 25.—

Te bevragen bij

(307) J. JANSEN.

BOEKHANDEL VAN E. FUHRI & CO.

PER MAIL ONTVANGEN

en nog verkrijgbaar:

J. J. A. SANTHAGENS. Versnelde gemeenschap tusschen Java en Nederland enz.

ALPHABETISCHE NAAMLIJST der Nederl. koopvaardijschepen varende op de Indien.

STAAT der Nederl. zeemagt en koopvaardijvloot.
ALBUM DER NATUUR. 1858.
NEDERLANDSCHE SPECTATOR. 1858.
DE GIDS. 1858.
ASMODÉE. 1858.
DE INDIER. 1858.
L'ILLUSTRATION. 1858.
THE ILLUSTRATED LONDON NEWS. 1858.
THE PUNCH. 1858.
DIE FLIEGENDE BLATTER. 1858. (311)

SPIJKERS.

(305) Bij J. LLOYD & CO.

TOOVERLANTAARNS

in diverse grootten, bij

(261) E. FUHRI & CO.

BOEKHANDEL VAN E. FUHRI & CO.

PER MAIL ONTVANGEN:

AURORA. Jaarboekje 1858. . . . . *f* 8.—
HOLLAND. Almanak 1858. . . . . „ 8.—
VERGEET-MIJ-NIET. Muzenalmanak 1858. „ 8—
RESIDENTIE en STADSALMANAK 1858. . . . . „ 10.—
ANNUAIRE des DEUX MONDES. . . . „ 20.—
(251)

BOEK- EN KANTOORHANDEL VAN E. FUHRI & CO.

PSALM- EN GEZANGBOEKEN.

gebonden in rood maroquin en verguld op snee. Bijzonder geschikt voor cadeaux. Prijs. . . *f* 6.—
(262)

HOLLOWAY'S PILLEN

EEN ONFEILBAAR MIDDEL TEGEN ALLE

BORST- EN LONGZIEKTEN.

T. . . . . B. . . te *Schiedam*, was nu dertig weken geleden in den beklagenswaardigsten toestand. Volgens het zeggen der doctoren waren zijne longen totaal weg, en hij was zoo mager geworden, dat er niet het minste vleesch meer aan hem was te bekennen. — Daarenboven had hij eene hoest die hem letterlijk in stukken schudde (deze zijn zijne eigene woorden). Hij heeft aan Professor HOLLOWAY geschreven dat al deze kwalen zijn geweken voor de kracht van HOLLOWAY'S PILLEN, nadat hij dezelve zeven weken en twee dagen had gebruikt. — Deze PILLEN genezen ten spoedigste alle kwalen in buik en ingewanden. (312)

Verkrijgbaar à Contant bij E. FUHRI & Co, te Soerabaya, tot de ondervolgende prijzen:

DOOZEN PILLEN van *f* 1.— *f* 3.—
POTTEN ZALF . „ „ 1.— „ 3.— en *f* 5.—

SOERABAYA, den 5den April 1858.

— Wij zijn verzocht mede te deelen dat de wapenoefening der Schutterij, gedurende de maand April, zal plaats hebben, voor het bataillon op Woensdag den 7den en Woensdag den 21sten en de exercitie met de lijntjes op Dingsdag den 13den dezer maand.

Op de suikerfabriek Kloerahan is dezer dagen bij een vreesselijk onweder door de bliksem een muur omver geworpen en hier en daar eenige schade toegebragt. Menschenlevens zijn daarbij niet te betreuren geweest.

Den 28sten dezer, heeft de kruisboot van Bezoeki, gevoerd door Daeng Abdulla bin Momban en bestemd ter overbrenging van brieven naar Soerabaya deze plaats aangedaan, ten einde 19 schipbreukelingen aan land te zetten, die op de hoogte van Tandjong Ranga onder deze Residentie op eene praauw Padoewang in zinkende toestand gevonden waren.

Bij het door het Bestuur in het werk gestelde onderzoek bleek, dat genoemde praauw van Madura was gekomen beladen met 6000 djagons en aan boord hebbende 35 Madurezen, waarvan 5 tot de bemanning behoorden en de overige gelukzoekers waren die naar Java overstaken om werk te erlangen.

Dat zij in den nacht van den 26sten op 27sten dezer door eenen hevigen stormwind overvallen werden, zoodat hunne praauw in weinig tijds zinkende was.

Den 27sten des morgens ontwaarden zij tot hunne groote vreugde eene kleine praauw joekoong van Probolingo die 16 der passagiers opnam en naar Probolingo bragt.

Kort daarna kwam gemelde kruisboot, die de overige 19 personen opgenomen, en na hun van het noodige voorzien te hebben, hier aan wal gezet heeft.

(*P. N. en A. blad.*)

— Men schrijft ons van Amboina, dd. 4 Maart:

Eenige op Cerams zuidkust gelegen kampongs, sinds eenigen tijd, in verzet gekomen zijnde tegen 's Gouvernements eischen, en vijandelijkheden tegen de aldaar aanwezige hulptroepen gepleegd hebbende, oordeelde de Heer Goldman, Gouverneur der Molucco's, het hoogst noodzakelijk, dien staat van onrust zoo spoedig mogelijk te doen ophouden en zulks te meer, daar de op Elta-Poeti op Ceram aanwezige adsist. resident Schminke niet bij magte was, met de onder zijne bevelen zijnde Ternataansche en Tidoresche hulptroepen, de vijandelijkheden af te weren.

Op den 8sten Februarij scheepten zich dierhalve, aan boord van Zr. Ms. stoomschip *Etna*, in de Gouverneur Goldman en de Oversten de Veer en de Brabant (welke laatstgenoemde eerst kortelings te Amboina was aangekomen, om het militair commando van eerstgemelden over te nemen), vergezeld van een detachement troepen, ten einde naar Elta-Poeti te stoomen, alwaar men op den 9den aankwam.

Na de ontscheping monsterde de Gouverneur de aldaar aanwezige hulptroepen, maakte hen met het doel van den togt bekend en wist hunne geestdrift door krachtige mannelijke taal op te wekken. Op den 10den namen de operatiën, met eene magt van 180 geregelde en omstreeks 1500 man hulptroepen, een begin en werden achtereenvolgend verschillende sterkten op den vijand veroverd, waarbij van de hulptroepen 7 man sneuvelden en een groot getal door steenworpen en pijlen gewond werd. Onze wapenen behaalden bij die gelegenheid de overwinning. Na aldus het voorliggende terrein te hebben gezuiverd, besloot men tot den aanval op de kampongs en sterkten Mani Besaar en Sahoe Lauw, de beide hoofdzetels der muitelingen. De Overste de Brabant werd voor deze expeditie bestemd en aanvaardde ze met een detachement van 40 man, benevens de gezamenlijke hulptroepen.

De op een steile rots, aan den top van een 400 voeten hoogen heuvel, liggende hoofdversterking van Mani Bezaar werd, op den 21sten Februarij, stormender hand veroverd, bij welke gelegenheid de onzen maar weinig gekwetsten bekwamen, terwijl het verlies des vijands nog al vrij aanzienlijk schijnt geweest te zijn. Op den 22sten viel de kampong Mani Bezaar in onze handen en, den daarop volgenden dag, onderwierp die van Sahoe Lauw zich vrijwillig, nadat het hoofd dier kampong, met dat van Mani Bezaar, de vlugt naar het gebergte had genomen. De zoon van den Radja van Sahoe Lauw, Radja moeda en een der hoofdaanstokers van het gepleegd verzet, gaf zich over en werd onmiddelijk in verzekerde bewaring gesteld.

Hiermede was de rust op Ceram hersteld en werd, op den 26sten, de terugtogt naar Elta-poeti aangenomen. De Gouverneur keerde hierop met de beide hoofdofficieren, op den 27sten, te Amboina terug.

De spoedige en gelukkige afloop der expeditie moet vooral worden toegeschreven aan de vastberaden en doortastende maatregelen van den Gouverneur Goldman, die op nieuw blijken gegeven heeft van zijne beleidvolle voortvarendheid en diepe kennis van het inlandsch karakter. Even veel lof mag aan de beide hoofdofficieren, inzonderheid aan den overste de Brabant, worden toegezwaaid, hebbende laatstgenoemde, bij de bestorming van Mani Bezaar, bij welke gelegenheid hij met de sabel in de vuist, aan het hoofd der kolonne, vooruitsnelde, zeer veel tot de verovering dier sterkte bijgedragen. (*Java Bode.*)

FRANKRIJK.

— In gewoonlijk goed onderrigte kringen wordt verzekerd, dat de kwestie der gastvrijheid, welke de staatkundige uitgewekenen in Engeland genieten, op goeden weg is om in der minne tusschen Groot-Britannie en Frankrijk vereffend te worden. Het schijnt namelijk dat onze regering, zonder in den vorm eener nota een regtstreekschen eisch ten dien aanzien te doen, de aangelegenheid behandeld heeft op eene wijze, waarbij zij minder is blootgesteld aan het gevaar eener officiele weigering van den kant van Engeland, en die evenwel tot bereiking van haar doel zal leiden.

— Met gespannen verwachting ziet men de eerste, tegen 20 Februarij aangekondigde opvoering der nieuwe opera *la Magicienne* van Halevy, te gemoet. Aan afwisseling van tooneelen ontbreekt het dat stuk althans niet, naardien er een groot paleis, oude torens die door helsche geesten bewoond worden, een bekoorlijk landschap met eene bidkapel, eene sombere vallei, waterwerken, enz. in voorkomen. Het meeste van dit alles wordt echter ook in verschillende andere opera's, hoewel niet zóó vereenigd, gevonden, maar één tooneel is van geheel nieuwe en vreemdsoortige vinding. Het stelt een schaakspel voor, dat met levende figuren gespeeld wordt en tot uitvoering waarvan een gedeelte des tooneels in zwarte en witte ruiten zal zijn afgedeeld. De voornaamste danseressen van het corps de ballet stellen de pionnen en raadsheeren voor, terwijl de overige stukken door beroemde dansers vertegenwoordigd worden. Zoodra een stuk door een ander genomen is verdwijnt het in den grond, en na zes zetten, door een beroemd schaakspeler berekend, is een der twee Koningen mat.

— Te Rennes heeft zich een vreemd en voor de geneeskundige studie belangrijk verschijnsel opgedaan. Een vijfjarig meisje viel in een natuurlijken slaap en bleef acht dagen lang in een staat van volslagene ongevoeligheid verkeeren, zonder dat eenige pogingen om haar daaruit op te wekken, baten mogten. Den negenden dag ontwaakte zij, zonder dat eenig teeken van ongesteldheid zich bij haar opdeed.

— Een uitstekende scheikundige, lid van de *Academie des Sciences* te Parijs, heeft eene toestel uitgevonden, waardoor de mensch op den bodem des oceäans even vrij kan ademhalen als op de oppervlakte der aarde. Deze uitvinding heeft hem op het denkbeeld gebragt, om eene maatschappij opterigten, ten einde al de schatten op te duiken die op den bodem der zeeën liggen, en die in den koers tusschen Engeland en deszelfs kolonien alleen reeds op eene waarde van 800,000,000 Lst. dat is, negen duizend zes honderd millioenen gulden Ned Court., worden geschat.

NIEUW-GUINEA.

Wanneer men op de wereldkaart de Indische Eilandzee opzoekt, wordt men getroffen door het gezigt van een als afgesloten geheel. In het Westen strekt tot bescherming van den Archipel het eiland Sumatra, dat zich aan het schier-eiland Malakka aansluit en op die wijze als tot het vaste land van Azie behoort. Evenwel door de straat Malakka daarvan gescheiden, vormt Sumatra met Java en de meer oostwaarts gelegene kleinere eilanden, een schakel of keten, om de zee ten noorden, (de Javazee enz) tot eene soort van binnenzee te doen worden. Waar die schakel in het oosten eindigt, nadert het zuidelijk vastland Nieuw Holland, om verder tot bescherming te strekken tegen den Indischen. Oceaan Ten Noorden sluit zich daaraan het land der Papoe-negers, dat ten Oosten door onderscheidene eiland-groepen tegen den grooten Oceaan gedekt, als de sluitsteen uitmaakt van de eilandzee, waartoe het behoort door zijne voortbrengselen, maar in geenen deele door het negerras, dat er de bevolking van uitmaakt. Immers dat ras staat op een zoo lagen trap van verstandsontwikkeling, dat de Alforran en Dajakers, die zoo gering geachte koppesnellers, met die negers vergeleken, op gunstige wijze, zich onderscheiden. Wat de voortbrengselen aangaat: men weet het, dat aldaar gevonden worden de Niolakken of specerij-eilanden, de nagelen hebben een vrij beperkten geboortegrond; de muscaatnooten, welke bij de inzameling meerder zorg behoeven, vinden een vruchtbaren bodem op al de eilanden, ten oosten en zuid-oosten van de Banda-groep, ook op Nieuw-Guinea, alwaar in zoo

verre ons bekend is, de massooi, eene specerij, welke naar China wordt uitgevoerd, bij uitsluiting is te vinden.

Wat de ligging aangaat, behoort Nieuw-Guinea wezentlijk tot den Indischen Archipel, en wat de voortbrengselen aangaat, behoort het er welligt nog meer toe dan Sumatra, alwaar door de Engelschen met groote kosten, de Moluksche specerijen zijn ingevoerd en aangekweekt.

Reeds vroegtijdig in de 17de eeuw geraakten de Nederlanders bekend met Nieuw-Guinea. Zij beproefden herhaaldelijk landingen op de Westkust, maar de schaarschte der aldaar gevonden voortbrengselen, en de barbaarsche woestheid der bevolking, maakten die landingen kort van duur; zelfs ontvingen voor en na, de meeste riviermondingen bezuiden Putoe Adie den naam van moordenaarsrivier, dewijl men de verraderlijke wreedheid der Papoes, bij elke landing, door het verlies van een of meer der manschappen te betreuren had. Toch liet men niet na, van de Valsche Kaap af, tot Salawattis en verder noordwaarts, in naam van Nederland bezit van het land te nemen, en staken op te rigten waarop die bezitname was vermeld. Dewijl die verschillende punten, behalve de eilanden Oranje-Nassau en Salawattis, later bleken allen tot een en hetzelfde eiland te behooren, is het niet aan den minsten twijfel onderhevig, of geheel Nieuw Guinea maakt een gedeelte uit der Nederlandsche bezittingen in den Indischen Archipel. Ingevolge het Europesche volkenregt behoort Nieuw Guinea daartoe. Dit punt vast te houden is van te meer belang, dewijl de eigenlijke Papoesche eilanden en de Noordkust van Nieuw Guinea schatpligtig zijn aan den Sultan van Tidor en die streken slechts door inlandsche vaartuigen kunnen bevaren worden, welke met vrijbrieven (verlofpas) van den resident van Ternate zijn voorzien.

Het eiland Nieuw-Guinea met de omringende eilanden heeft veel eigendommelijks. De bevolking, welke dun gezaaid schijnt te wezen, is valsch, verraderlijk en wreedaardig, zoodat de Europeaan niet genoeg tegen haar, op zijne hoede kan wezen. Landbouw is bij hen genoegzaam onbekend, en, ten gevolge van hunne onzindelijkheid en levenswijze, hebben de Papoes der Westkust niet zelden een uitslag op hunne zwarte huid, die hun een afzigtelijk voorkomen doet verkrijgen. Hunne hutten zijn hoogst eenvoudig. Zij vervaardigen zelven hunne kanoes, die soms niet onaardig van snijwerk zijn voorzien. Hieruit blijkt dat zij voor meerdere ontwikkeling vatbaar kunnen genoemd worden, doch, in kleine maatschappijen vereenigd, die elkander vijandig zijn, is menschenroof en doodslag niet zeldzaam. Het gebrek aan een krachtig en beschermend gezag doet zich overal gevoelen, en men mag als zeker stellen, dat eene voortdurende bezitname en de omgang met meer beschaafde volkeren, gunstig zal werken op de beschaving dier woestelingen, op hunnen landbouw en den geheelen maatschappelijken toestand van dat eiland.

Langs de westkust ontmoet men, gelijk elders op de groote eilanden, aan de oevers dezer binnenzee, aangeslibde moerassige gronden. Daarbij komen uitgestrekte modderbanken voor de kust en digte bosschen binnen 's lands, tot op korten afstand van de kust. Dit alles wordt, noordwaarts, langzaam aan beter, vooral zoodra men voorbij de Rijklof van Goensbaai, veelal maar Cluersbaai genoemd, gekomen is.

De Papoes kweeken eenige aardvruchten aan, doch voeden zich overigens met hetgeen de welige natuur hunner bosschen oplevert. Zij schillen de massooi, zamelen eenige reukhout en gommen in, en spreiden vrij groote behendigheid ten toon in het schieten en bereiden van paradijsvogels, die, ofschoon ook voorhanden op eenige naburige eilanden, nergens dan op nieuw Guinea, in zoo prachtige schoonheid worden gevonden. Men heeft er ook den kroonvogel of kroonduif, de ijsvogel en andere fraaije vogelsoorten. Te vergeefs zoekt men er apen of ook groote viervoetige dieren; het varken en de springhaas (kangoeroe) behooren tot de grootste soorten. Hagedissen, slangen en kaaimannen treft men er aan, de laatsten vooral in groote hoeveelheid in het zuiden. De naburige zee en de baaijen wemelen van visch en de banken leveren tripang. Dewijl de Papoes nog geen denkbeeld hebben van eigenlijken handel, zoo voeren zij zelden naar de kust die voortbrengselen, welke hun land oplevert, totdat de kooplieden werkelijk aangekomen zijn, zoodat dezen tot een langdurig verblijf gedwongen worden.

Sedert het midden der 17de Eeuw, en tot omstreeks de helft der 18de, werd meestal van Banda uit die kust bezocht, doch men bepaalde zich doorgaans tot de Westkust ten Noorden van Putoe Adie, waar de kust hooger en de Papoes minder verraderlijk zijn, dan verder om de Zuid. In deze eeuw heeft men veelal anders gehandeld. Nadat in 1826 de luitenant ter zee 1ste kl. Kolff, het zuidelijk gedeelte dier kust had opgenomen, werd door den commissaris-generaal du Bus de Ghisignies besloten, om een fort op die kust te doen bouwen. De doelmatigheid eener dergelijke vestiging was niet te ontkennen, deels omdat Banda te ver van daar verwijderd is, om een waakzaam toezigt op die kust te kunnen houden, deels ten einde den menschenroof te voorkomen, welke aldaar gepleegd werd, ook door zoodanige eilanders, als meer regtstreeks onder het oog van het Nederlandsche bewind leven. Men voege daarbij de onvermijdelijke gevolgen van het dagelijksche verkeer met Europeanen, Javanen, enz. waardoor beschaving en landbouw meer onder de bevolking zullen bekend worden en tot navolging nopen.

De kapitein-luitenant Steenboom was bevelhebber over de beide bodems, de korvet *Triton* en de schoener *Iris*, welke in 1828 daartoe werden in dienst gesteld. Van Delden ging als gouvernements-commissaris mede, want aan hem was eigenlijk door den commissaris-generaal de leiding van den togt toevertrouwd. Van de Valsche Kaap af tot aan de Kaap de Goede Hoop, moest de Westkust onderzocht worden, doch in de instructie werd in bedenking gegeven, om voor het aan te leggen fort eene plek te kiezen, welke de Cirammers en Gorammers niet gewoon waren te bezoeken. Het is te betwijfelen, of de reden, welke daarvan werd gegeven, wel algemeene goedkeuring zal verwerven. Het heet er: „vermits deze, uit vrees voor de „voorregten, welke zij, door de uitsluitende vaart die zij „thans hebben, genieten te verliezen, welligt, even als „voorheen, reeds tegen handelaars is geschied, de bevolking tegen 's gouvernements bezetting zonden opruijen."

Men gedroeg zich overeenkomstig die aanbeveling, en de plek, welke voor het fort gekozen werd, was in het noorden eener kleine baai, (Tritonsbaai), in het N. W., gedekt door een berg, hebbende eene hoogte van ongeveer 2300 vt. Eenige vooreilanden beschermen grootendeels den ingang der baai. In het Z. W. heeft men op vrij geringen afstand van de Tritonsbaai het reeds op de vroegste kaarten aangegeven Wissels-eiland of Putoe Adie. Met groote krachtsinspanning werd sedert den aanvang van Julij 1828 de hand aan het werk geslagen, en op den 24sten Augustus, den verjaardag van Koning Willem I, werd het fort du Bus, ingewijd door het hijschen der Nederlandsche vlag en de noodige salutschoten. Het fort, voorzien van eene dubbele palissadering, gemonteerd met eenige stukken van 2, 3 en 6 pond, hebbende in deszelfs binnenruimte de noodige woningen, werd door van Delden aan den kommamdant overgegeven en 31 Augustus 1828 werd deze met zijne bezetting aan zich zelven overgelaten.

(*Wordt vervolgd.*)

SCHEEPSBERIGTEN.

Aangekomen Schepen te Soerabaya.

Datum.		*Vlag.*	*Namen der Schepen.*	*Gezagvoerders.*	*Van*
Maart	31	Balische	Ardjoeno.	Kwa Sam.	Balie (badong).
April	1	Nederlandsch	Tollens.	T. van Rossem.	Batavia
„	—	Nederl. Ind.	Idra Kolmona.	Hadjie Aboebakar.	Passeer.
„	2	„ „	St. Koningin der Nederlanden.	E. Lewis.	Batavia.
„	3	„ „	Fathool Barie.	Said Abd. b. Achmt. Habessij.	Makasser.
„	—	Balische	Fair Barbadian.	Th. W. Craig.	Pagatan.

Vertrokken Schepen van Soerabaya.

Datum.		*Vlag.*	*Namen der Schepen.*	*Gezagvoerders*	*Naar*
Maart	31	Nederl. Ind.	Bella	Ijan.	Pasoeroean.
April	1	„ „	Stoomschip Pelembang.	H. J. Roseboom.	Batavia via Samarang.
„	—	„ „	Fathul Kariem.	Sech Achm. b. Oemar Fagie.	Samarang via Sumanap.
„	—	Z. M.	Stoomschip Gedeh.	Kapt. luit.-ter-zee B. H. Staring.	Pasoeroean.
„	—	Nederl. Ind	Krabbe.	Mardam.	„

In lading liggende Schepen te Soerabaya.

Vlag	*Namen der Schepen*	*Gezagvoerders*	*Bestemming*	*Agenten*
Zweedsch	Maria Charlotte.	Schmidt.	Falmouth.	Fraser Eaton & Co.
Nederlandsch	Dina.	De Haan.	In lossing.	„ „ „ „
„	Zaanstroom.	Schaap.	Nederland.	Schimmelpenninck & Co.
„	Zeevaart.	Bieshorst.	Onbepaald.	„ „ „
„	President Ram.	Ulrich.	Nederland.	J. F. van Leeuwen & Co.
„	Anthonia Petronella.	Voorendijk.	„	„ „ „ „ „
Hamburg	Elbe.	Muhlenroth.	„	„ „ „ „ „ „
Nederlandsch	Herman de Ruijter.	Feijnt.	Amsterdam	Ruyl Cramer & Co.
Hamburg	Horizont.	Becker.	„	Wm. Mathieu & Co.
Engelsch	Hasvest Home.	Wright.	China.	McMillan Marten & Co.
„	Agamennon.	Thompson.	In reparatie.	„ „ „ „
Nederl. Ind.	Sophia.	G. Schuit.	Ontbepaald.	„ „ „ „
„	Clipper.	L. Eschauzier.	„	„ „ „ „
Nederlandsch	Whampoa.	Van der Hoff.	Nederland.	B. Kopersmit & Co.

Aangekomen Passagiers.

Met het Ned. schip *Tollens*, Mevrouw de wed. Schrender.

Met het Ned. Ind. stoomschip *Koningin der Nederlanden*, de luitenant ter zee 1ste kl. van der Bank, de heeren Arnds en familie, Ridder de Stuers en dochter, van den Broek, Le Clercq, Arathoon, Jonkhr. Graafland, van Laer, Kervel en Z. M. troepen.

Vertrokken Passagiers

Met het Nederl. Ind. stoomschip *Palembang*, de heeren C. J. P. C. Rijnbende, P. Arenspoot, mejufr. Reep, benevens bannelingen.

SCHEPEN LIGGENDE TER REEDE.

Z. M. wachtschip Batavia; de stoomschepen Madura en Samarang; de schepen Norman, Agememnon, Ammana Tulbarie, Zaanstroom, Gana Salim en Elbe; de barken Fatal Ma-ān, Saijan Maskoor, Goansien, Fathal Kair, Baltimore, Salma, Hoksing, Nawan Eljoesoer, Soedul Gair, Arief Banjarmaas, Charlotta, Guillaume Tell, Abbool Hassim, Joedoel Barie, Banka, Mandarijn, Elisabeth Johanna, President Ram Herman de Ruiter, Princes Alice, Ararat, Hepscott, Asad Dulla, de Stad Gouda, Maria Charlotta, Antonia Petronella, Whampoa, Zeevaart, Dina, Tatas Banjermassing, Swan, Harvest Home, Tollens, Idra Kolmona en Fathool Barie; de brikken Lord Montgomerie, Joedulbarie en Tair Barbadian; de schoeners Saparoea, Kiem Ingsoen, Masschoor, Hiatlie, Tjilatjap, Bientang Timor, Messenger, Clipper, Hing Thaij, Hoseeng, Al Osmonie en Ardjoeno; de kotter Klara.

SUMANAP.

AANGEKOMEN.

22 Maart. De Nederl. Ind. brik *Rachmanie*, gezagv. Marzoek Osman, van Grissee den 16den Maart.

23 Maart. De Nederl. Ind. brik *Nasree Majed*, gezagv. Said Aljdroos bin Mohamat Alhabassij, van Grissee den 18den Maart.

25 Maart. De Nederl. Ind. bark *Kasbolhair*, gezagv. Said Mohamat bin Oemar Assegaf, van Grissee den 19den Maart; passagier de heer J. V. Hamstra en familie.

26 Maart. De Nederl. Ind. kotter *Sie Berkat*, gezagv. Sech Abdulla bin Oemar bin Salim Bagrab, van Balie; de Nederl. Ind. schoener *Sumanap*, gezagv. Pa Jamena, van Balie.

VERTROKKEN.

24 Maart. De Nederl. Ind. bark *Fathal Haer*, gezagv. Sech Mohamat bin Oembarak Bahaloan, naar Samarang.

25 Maart. De Nederl. Ind. schoener *Almoshoor*, gezagv. Oewa Mohamat naar Bima.

26 Maart. De Nederl. Ind. schoener *Atiat Tulmoula*, gezagv. Oewa Seleman, naar Balie, Soerabaya en Grissee.

SCHEPEN LIGGENDE TER REEDE.

Schoeners Mansoer, Mefrejool Moelook, Fathool Haer en Sumanap; de barken Fathal Moebarak, Gelderland, Zien en Kasbal Haer; de brik Rachmanie, Nasree Dajed en de kotter Sie Berkat.

Aan- en Uitvoer te Soerabaya van den 2den. tot en met den 3den April 1858.

AANVOER.

Van Pasier Borneo per de Ned. Ind. bark *Idra Kolmoena*, gezagv. Hadjie Aboebakar agent Gezagvoerder.

25,000 bossen bindrotting, 130 katjes was, Gezagvoerder.

Van Balie per de Ned. Ind schoener *Ardjoeno*, gezagv. Laauw Paksan, agent Gezagvoerder.

210 picols klapper-olie, 130 picols rijst, 130 picols koffij, 30 stuks koehuiden en kleiningheden, Gezagvoerder.

Van Batavia per het Nederl. Ind. stoomschip *Koningin der Nederlanden*, gezagv. E. Lewis, agenten Fraser Eaton & Co.

62 kisten en balen manufacturen, 10 kisten man. sigaren, 20 kisten benzoin, 90 picols zw. peper. 100 picols Jap. boomwas, 20 picols Amerikaansch meel, 35 collies medicijnen, provisien, kruidnagels en koopmansehappen, Fraser Eaton & Co; 30 kisten manufacturen, McMillan Marten & Co; 3 kisten manufacturen, J. F. van Leeuwen & Co; 11 collies regalen, Order; 60 tonnen rattenkruid, 10 picols kopergong, 21 collies manufacturen, ijzerwerk, koopmanschappen en kleinigheden, diverse Arabieren.

Van Samarang per het Ned. schip *Tollens*, gezagv. F. van Rossen, agenten Ruyl Cramer & Co.

10 kisten wijn, J. Vreede; 1 rijtuig, Twiss; 15 vaatjes boter, 2 kisten diversen, Fraser Eaton & Co; 320 vaatjes boter, 1 kist manufacturen, 1 cijlinder, Schimmelpenninck & Co; 30 manden wijn, 1 kist diversen, Kruer von Oven & Co; 60 vaatjes boter, P. L. Onnen; 100 rollen zeildoek, B. J. van Eck & Co; 1 kist diverse, H Levert; 2 kisten rijn wijn, J. F. van Leeuwen & Co; 4 kisten boeken en snuif, van Driesche; 100 manden water, B. Kopersmit & Co; 100 kisten bier, 9 kisten koopmanschappen, 75 manden seltzerwater, 7 kisten wijn, 8 trossen touwwerk, Order.

Van Pegattan per het Bal. schip *Tair Barbadian*, gezagv. Th. Craig, agenten Adam & Co.

29.000 bossen rotting 1000 picols, Order.

Van Macasser per de Nederl. Ind. bark *Fathool Barie*, gezagv. Said Abdulla bin Achmat Habassie, agent Gezagvoerderd.

4 corg. Mac. sarongs, Sech Achmat bin Sonkar.

UITVOER.

Naar Batavia en Samarang per de Ned. Ind. stoomboot *Palembang*, gezagv. Roseboom.

78 30/100 picols lange peper, A. Johan.

Naar Sumanap per de Ned. Ind. bark *Fathul Karim*, gezagv. Sech Achmat bin Oemar Fagie.

Ballast

Naar Sumanap, Samarang en Pekalongan per de Ned. Ind. bark *Amanatul Barie;* gezagv. Said Hamat bin Mohamat Bintog.

Ballast.

Naar Nederland per het Ned. schip *Resident Ram*, gezagv. J. R. Ulrich.

6578 93/100 picols suiker, 572 stuks koe- en buffelhuiden, 416 61/100 picols tabak, Schimmelpeninck & Co; 1375 picols koffij, 275 61/100 picols tabak, P. Kervel & Co; 168147 ℔ tabak, B. Kopersmit & Co; 80 picols Rotting, J. F. van Leeuwen & Co.

Naar Banjarmassing per de Ned. Ind. brik *'L. Esperance*, gezagv. Valberg.

9 35/100 picols Jav. koperwerk en kleinigheden, Ibrahim; 10 picols katjang-olie, Valberg; 1 vat am. meel, Kuiper.

Naar Balie per de Ned. Ind. schoener *Hengthaij*, gezagv. Intjik Amat.

1. kist amfioen, 2 1/2 kojangs zwd. ijzer, Tan Bindjang.

Naar Sumbawa per de Ned. Ind. Bark *Joedool Barie*, gezagv. Sech Achmat bin Abdulla Sabaija.

2500 sp. matten, 35 stuks oude ledige leggers, Gezagvoerder.

Marktprijzen.

Suiker N°. 16 per picol *f* 17 à *f* 17 1/2.
Koffij per picol.
Rijst (carga) per kojang *f* 175 à *f* 180.—
Id. (witte) „ „ *f* 210 à *f* 220.—
Koehuiden per 100 st. *f* 250 à *f* 300.—
Arak per legger *f* 80.—
Olie (Klapper) *f* 19.—
Olie (Katjang).
Kadjang Matten.
Rotting.
Wisselkoers 99 à 100 %.

GEDRUKT BIJ E. FUHRI & CO TE SOERABAYA.